

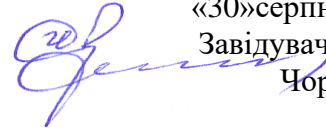
**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Затверджено кафедрою

«30»серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Чорний О.В.

Кафедра історії України

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
денна форма навчання

Галузь знань: 01 «Освіта/ Педагогіка»

Спеціальність: 014 «Середня освіта (Географія та історія)»

Дисципліна за вибором студентів.

Робоча програма з курсу «**Історія української культури**» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (денна форма навчання) спеціальності «Географія та історія».

Розробник: кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України Грінченко Віктор Григорович

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії України Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Протокол від « 30» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри історії України

(к. і. н., доц. Чорний О. В.)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Рівень вищої освіти; галузь знань; спеціальність; предметна спеціалізація; кваліфікація	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – відповідних ECTS: 4	Перший (бакалаврський); 01 Освіта / Педагогіка 014 Середня освіта (Географія та історія) Бакалавр освіти. Вчитель географії та історії	Вибіркова з блоку дисциплін із спеціальності 014 Середня освіта (Історія)
Модулів – 2		Рік підготовки: 3-й
Змістових модулів – 2		Семестр 5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: не передбачено		Лекції: 26 год.
Загальна кількість годин: 120		Семінарські заняття: 10 год.
З них:		Самостійна робота: 84 год.
<ul style="list-style-type: none"> ▪ аудиторних – 36; ▪ самостійної роботи студента – 84 		Вид контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Історія української культури» є ознайомлення студентів з основними тенденціями та визначними здобутками у розвитку української культури від її джерел до сьогодення та формування у них відповідних системних знань. Навчальна дисципліна покликана сприяти підвищенню фахового рівня та особистісному розвитку студентів, вихованню в них потреби у духовному самовдосконаленні в процесі знайомства з яскравими явищами, персоналіями, провідними здобутками в історії української культури.

Завдання навчальної дисципліни:

- проаналізувати головні етапи і тенденції історичного розвитку української культури та висвітлити її сучасний стан;
- розглянути особливості розвитку та характерні прояви професійних форм культуротворчості в Україні у сферах освіти, науки і різних галузях художньої культури (літературна творчість, образотворче мистецтво, архітектура, музичне мистецтво, театральне мистецтво, кінематограф та ін.);
- показати роль української культури в утвердженні національної самосвідомості та державності українського народу;
- розглянути українську культуру як самобутнє явище, водночас показавши її діалог з іншими культурами, висвітлити культурні взаємовпливи;
- розкрити місце і значення окремих визначних явищ в історії української культури у європейському та світовому контексті;

- виховувати емоційно-естетичне ставлення до здобутків української культури, формувати естетичні смаки та уподобання.

Студенти зможуть знати:

- загальні тенденції розвитку української культури в різні історичні періоди (від найдавніших часів до сьогодення);
- особливості і основні здобутки в розвитку окремих галузей української культури в певні історичні періоди;
- визначні духовні феномени та художні явища в історії української культури, насамперед, пов'язані зі специфікою сприйняття і реалізацією на місцевому ґрунті яскравих явищ світової культури;
- основні дати в культурній історії України та імена відомих діячів в різних галузях української культури.

Студенти зможуть вміти:

- аналізувати факти, події, процеси в історії української культури;
- користуватися різними джерелами з історії української культури: спеціальною літературою, документами, довідковими матеріалами та ін.;
- орієнтуватися в сучасному культурному житті України;
- застосовувати одержані знання в подальшій професійній діяльності.

3. НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ»

Розроблена з урахуванням вимог стандартів підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра. Автор програми – В. Г. Грінченко, доцент кафедри історії України Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Змістовий модуль 1

Тема 1. Вступ до вивчення курсу.

Теоретико-методологічні засади розуміння сутності української культури.
Огляд історіографічної спадщини з питань історії української культури.
Періодизація історії української культури.

Розділ I. Культура давнього населення України (від найдавніших часів до початку XIII ст.)

Тема 2. Культура давнього населення України (до появи історичних слов'ян).

Загальні тенденції розвитку культури давнього населення України доби ранньої первісності та періоду неоліту.

Загальні тенденції розвитку культури давнього населення України періоду енеоліту та бронзової доби.

Загальні тенденції розвитку культури давнього населення України скіфо-сарматського часу та античних держав Північного Причорномор'я.

Тема 3. Культура давніх слов'ян і Київської Русі.

Основні етапи розвитку культури давніх слов'ян і Київської Русі.

Духовна культура давніх слов'ян (у дохристиянські часи).

Християнство в культурі Київської Русі. Особливості релігійної свідомості у Київській Русі. Християнство і поширення писемності, освіти, наукових знань. Християнство і художня культура Київської Русі.

Писемність, освіта і наукові знання у Київській Русі.

Література Київської Русі. Усна народна творчість. Літописання. Оригінальні літературні твори.

Архітектура, образотворче і прикладне мистецтво Київської Русі.

Музика і театральні видовища Київської Русі.

Розділ II. Культура України XIII – першої половини XVII ст.

Тема 4. Українська культура XIII – першої половини XVI ст.

Культурний розвиток на українських землях в період феодалної роздробленості (кінець XII – перша половина XIV ст.). Основні осередки духовної культури в Україні періоду феодалної роздробленості.

Розвиток культури в умовах перебування України у складі іноземних держав (друга половина XIV – перша половина XVI ст.). Поширення ідей ренесансного гуманізму в Україні (кінець XV – перша половина XVI ст.).

Освіта і наукові знання в Україні XIII – першої половини XVI ст.

Літературна творчість в Україні XIII – першої половини XVI ст.

Архітектура і образотворче мистецтво в Україні XIII – першої пол. XVI ст.

Музичне мистецтво і театральні елементи в Україні XIII – першої половини XVI ст.

Тема 5. Національно-культурне піднесення в Україні у другій половині XVI – першій половині XVII ст.

Тенденції культурно-національного відродження в Україні у другій половині XVI – першій половині XVII ст. Етнічна консолідація українського народу і процеси культурного розвитку.

Ренесансно-гуманістичні і реформаційні впливи в українській культурі XVI – першої половини XVII ст.

Виникнення друкарства, розвиток освіти і наукові знання в Україні у другій половині XVI – першій половині XVII ст.

Літературна творчість в Україні у другій половині XVI – першій половині XVII ст.

Розвиток архітектури в Україні у другій половині XVI – першій половині XVII ст.

Образотворче мистецтво України другої половини XVI – першої половини XVII ст.

Музичне і театральне мистецтво в Україні у другій половині XVI – першій половині XVII ст.

Розділ III. Українська культура другої половини XVII – XVIII ст.

Тема 6. Українська культура другої половини XVII – XVIII ст.

Загальна характеристика розвитку української культури у другій половині XVII – XVIII ст.

Українське бароко і європейський контекст.

Розвиток освіти та надбання у сфері наукових знань в Україні.

Розвиток української літератури у другій половині XVII – XVIII ст.

Архітектура в Україні у другій половині XVII – XVIII ст.

Образотворче мистецтво в Україні у другій половині XVII – XVIII ст.

Музична культура і театр в Україні у другій половині XVII – XVIII ст.

Змістовий модуль 2

Розділ IV. Українська культура доби національного відродження (кінець XVIII – початок XX ст.)

Тема 7. Культура України в кінці XVIII – першій половині XIX ст.

Національно-культурне відродження на українських землях наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Розвиток освіти і науки в Україні в кінці XVIII – першій половині XIX ст.

Розвиток української літератури в кінці XVIII – першій половині XIX ст.

Театр і музичне мистецтво в Україні в кінці XVIII – першій пол. XIX ст.

Архітектура в Україні наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.

Образотворче мистецтво в Україні в кінці XVIII – першій полов. XIX ст.

Тема 8. Українська культура у другій половині XIX – на початку XX ст.

Український національно-культурний рух у другій половині XIX ст. та його вплив на розвиток вітчизняної культури.

Загальна характеристика розвитку культури в Україні на зламі століть (кінець XIX – початок XX ст).

Модернізм та авангардизм в українському мистецтві наприкінці XIX – на початку XX ст.

Розвиток освіти і науки в Україні у другій пол. XIX – на початку XX ст.

Тенденції розвитку української літератури другої пол. XIX – поч. XX ст.

Театральне і музичне мистецтво України другої пол. XIX – на поч. XX ст.

Архітектура в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.

Образотворче мистецтво України у другій полов. XIX – на початку XX ст.

Перші кроки кінематографа в Україні у кінці XIX – на початку XX ст.

Розділ V. Новітня українська культура (XX – початок XXI ст.).

Тема 9. Культура українського народу в період національно-визвольних змагань (1917 – 1920 рр.).

Культурна політика Центральної Ради.

Культурна політика в Україні часів Гетьманату і Директорії УНР.

Культурні перетворення в Україні у перші роки радянської влади.

Тема 10. Національно-культурний розвиток України в 1920–1930-х рр.

Український культурний ренесанс 1920-х рр. Політика українізації та її вплив на розвиток культури.

Культура України в умовах утвердження тоталітаризму 1930-х рр.

Розвиток культури на західноукраїнських землях у міжвоєнний період.

Освіта і наука в Україні у 1920–1930-х рр.

Розвиток літератури в Україні у 1920–1930-х рр.

Театр і музика в Україні у 1920–1930-х рр.

Архітектура та образотворчі мистецтва в Україні у 1920–1930-х рр.

Становлення і розвиток українського радянського кіно у 1920–1930-х рр.

Тема 11. Культура українського народу в роки Другої світової війни.

Культурне життя радянської України у період Другої світової війни.

Культура українського народу в умовах нацистської окупації.

Тема 12. Тема: Культурне життя України у другій половині 1940-х – першій половині 1980-х рр.

Культура України у перше повоєнне десятиліття (друга половина 1940-х – перша половина 1950-х рр.).

Культурне життя в Україні в період «хрущовської відлиги» (друга половина 1940-х – перша половина 1960-х рр.).

Розвитку української культури в роки кризи авторитарного режиму (друга половина 1960-х – перша половина 1980-х рр.).

Науковий та освітній процеси в Україні у другій половині 1940-х – першій половині 1980-х рр.

Літературна творчість в українському суспільстві другої половини 1940-х – першої половини 1980-х рр.

Театральне і музичне мистецтво в Україні у другій половині 1940-х – першій половині 1980-х рр.

Архітектура і образотворчі мистецтва в Україні у другій половині 1940-х – першій половині 1980-х рр..

Розвиток українського кіно у другій половині 1940-х – першій половині 1980-х рр.

Тема 13. Культура України на етапі здобуття незалежності та розбудови української держави (друга половина 1980-х рр. – початок XXI ст.)

Українська культура і процеси перебудови радянського суспільства (1985–1991 рр.). Вплив «перебудови» на поживлення літературно-мистецького життя, виникнення умов для творчого плюралізму й експериментаторства. Роль творчих спілок України у національно-демократичному русі.

Українська культура в період національної державності. Здобутки і проблеми культурного розвитку в умовах розбудови незалежної держави.

Освіта і наука в Україні у другій половині 1980-х рр. – на початку XXI ст.

Мистецьке життя в Україні у другій половині 1980-х рр. – на початку XXI ст. (література, образотворче мистецтво, музичне мистецтво, театральне мистецтво, кінематограф).

4. СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістові модулі, розділи і теми навчальної дисципліни	Години за видами робіт		
	Лекції	Семінар. заняття	Самост. робота
Змістовий модуль 1			
Тема 1 (Вступ до вивчення курсу).	4	-	
<i>Розділ I. Культура давнього населення України (від найдавніших часів до початку XIII ст.)</i>			
Тема 2. Культура давнього населення України (до появи історичних слов'ян).	-	-	12
Тема 3. Культура східних слов'ян і Київської Русі.	2	1	7
<i>Розділ II. Культура України XIII – першої половини XVII ст.</i>			
Тема 4. Українська культура у XIII – першій половині XVI ст.	2	-	7
Тема 5. Українська культура у другій половині XVI – першій половині XVII ст.	2	1	7
<i>Розділ III. Українська культура другої половини XVII – XVIII ст.</i>			
Тема 6. Українська культура другої половини XVII – XVIII ст.	3	1	9
<i>Модульний контроль 1 (модульна контр. робота № 1)</i>	-	2	-
Всього годин за 1-й змістовий модуль:	13	5	42
Змістовий модуль 2			
<i>Розділ IV. Українська культура доби національного відродження (кінець XVIII – початок XX ст.)</i>			
Тема 7. Культура України в кінці XVIII – першій половині XIX ст.	2	-	5
Тема 8. Українська культура у другій половині XIX – на початку XX ст.	2	1	8
<i>Розділ V. Новітня українська культура (XX – початок XXI ст.)</i>			
Тема 9. Культура українського народу в період національно-визвольних змагань (1917–1920 рр.)	-	-	6
Тема 10. Національно-культурний розвиток України у 1920–1930-х рр.	2	1	6
Тема 11. Культура українського народу в роки Другої світової війни.	2	-	5
Тема 12. Українська культура у другій половині 1940-х – першій половині 1980-х рр.	3	1	8
Тема 13. Культура України на етапі здобуття незалежності та розбудови української держави.	2	-	4
<i>Модульний контроль 2 (модульна контр. робота № 2)</i>	-	2	-
Всього годин за 2-й змістовий модуль:	13	5	42
Всього годин за видами робіт:	26	10	84

5. ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ

<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин</i>
<u>Тема 1.</u> Вступ до вивчення курсу.	4
<u>Тема 3.</u> Культура східних слов'ян і Київської Русі.	2
<u>Тема 4.</u> Українська культура у XIII – першій половині XVI ст.	2
<u>Тема 5.</u> Українська культура у другій половині XVI – першій половині XVII ст.	2
<u>Тема 6.</u> Українська культура другої половини XVII – XVIII ст.	3
<u>Тема 7.</u> Культура України в кінці XVIII – першій половині XIX ст.	2
<u>Тема 8.</u> Українська культура у другій половині XIX – на початку XX ст.	2
<u>Тема 10.</u> Національно-культурний розвиток України у 1920–1930-х рр.	2
<u>Тема 11.</u> Культура українського народу в роки Другої світової війни.	2
<u>Тема 12.</u> Українська культура у другій половині 1940-х – першій половині 1980-х рр.	3
<u>Тема 13.</u> Культура України на етапі здобуття незалежності та розбудови української держави.	2
РАЗОМ:	26

6. ТЕМАТИКА І ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

	<i>Тематика і зміст роботи.</i>	<i>Кількість годин</i>
1	<i>Семінарське заняття.</i> <u>Тема 3.</u> Культура східних слов'ян і Київської Русі	1
2	<i>Семінарське заняття.</i> <u>Тема 5.</u> Українська культура у другій половині XVI – першій половині XVII ст.	1
3	<i>Семінарське заняття.</i> <u>Тема 6.</u> Українська культура другої половини XVII – XVIII ст.	1
4	<i>Модульний контроль.</i> Модульна контрольна робота (за матеріалом першого змістового модуль).	2
5	<i>Семінарське заняття.</i> <u>Тема 8.</u> Українська культура у другій половині XIX – на початку XX ст.	1
6	<i>Семінарське заняття.</i> <u>Тема 10.</u> Національно-культурний розвиток України у 1920–1930-х рр.	1
7	<i>Семінарське заняття.</i> <u>Тема 12.</u> Українська культура у другій полов. 1940-х – першій полов. 1980-х рр.	1
8	<i>Модульний контроль.</i> Модульна контрольна робота (за матеріалом другого змістового модуля).	2
РАЗОМ:		10

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

<i>Назва теми</i>	<i>Орієнтовна кількість годин на самот. опрацювання частини прогр. матеріалу</i>
<u>Тема 2.</u> Культура давнього населення України (до появи історичних слов'ян).	12
<u>Тема 3.</u> Культура східних слов'ян і Київської Русі.	7
<u>Тема 4.</u> Українська культура у XIII – першій половині XVI ст.	7
<u>Тема 5.</u> Українська культура у другій половині XVI – першій половині XVII ст.	7
<u>Тема 6.</u> Українська культура другої половини XVII – XVIII ст.	9
<u>Тема 7.</u> Культура України в кінці XVIII – першій половині XIX ст.	5
<u>Тема 8.</u> Українська культура у другій половині XIX – на початку XX ст.	8
<u>Тема 9.</u> Культура українського народу в період визвольних змагань (1917–1920 рр.)	6
<u>Тема 10.</u> Національно-культурний розвиток України в 1920–1930-х рр.	6
<u>Тема 11.</u> Культура українського народу в роки Другої світової війни.	5
<u>Тема 12.</u> Українська культура у другій половині 1940-х – першій половині 1980-х рр.	8
<u>Тема 13.</u> Культура України на етапі здобуття незалежності та розбудови української держави.	4
РАЗОМ:	84

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основні форми освітнього процесу при вивченні дисципліни: навчальні заняття; самостійна робота студентів; робота в науковій бібліотеці та в мережі Інтернет; контрольні заходи.

Види навчальної роботи : лекції; семінарські заняття; консультації.

У процесі вивчення передбачено застосування таких методів навчання:

- Постановка проблемних питань та використання пояснювально-ілюстративного методу на лекційних заняттях.
- Застосування частково-пошукового або евристичного методу для семінарських занять та для самостійної роботи студентів.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Оцінювання якості знань студентів здійснюється шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання (за шкалою ЄКТС та національною шкалою оцінювання).

При вивченні навчальної дисципліни, виходячи з обсягу годин виділених на аудиторні заняття, буде здійснюватись:

- Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях (шляхом виконання поточних письмових робіт за змістом окремих семінарських тем).
- Узагальнююче оцінювання знань студентів за змістом програмового матеріалу двох змістових модулів навчальної дисципліни при написанні двох модульних контрольних робіт.

При оцінці знань студентів буде враховуватись:

- розуміння студентами причинно-наслідкових зв'язків між різноманітними історико-культурними явищами, уміння порівнювати, пояснювати, аналізувати, узагальнювати, критично оцінювати відповідні факти;
- самостійність і креативність мислення;
- використання різноманітних джерел, розуміння їх особливостей, уміння їх характеризувати й оцінювати;
- логічність і завершеність викладу матеріалу, наявність аргументованих висновків та власних оцінок;
- мовна і термінологічна грамотність.

Оцінювання відповідей буде здійснюватись з урахуванням наступних критеріїв:

Оцінка **«відмінно»** – студент вільно володіє програмовим матеріалом, логічно і творчо викладає його в усній чи письмовій формі; вміє узагальнити матеріал, формулює власні висновки; відповідь є чіткою і завершеною.

Оцінка **«добре»** – студент в цілому володіє програмовим матеріалом, при викладі його допускається незначних помилок; формулює висновки та власні оцінки, але в їхній аргументації допускає окремі недоліки.

Оцінка **«задовільно»** – студент виявляє загальне розуміння та репродуктивно відтворює значну частину програмового матеріалу, порушує логіку викладу; мова спрощена і недостатньо фахова.

Оцінка **«незадовільно»** – студент не володіє необхідним обсягом програмового матеріалу, не розпізнає історико-культурні явища і факти; не може правильно застосовувати відповідні спеціальні поняття.

Оцінювання модульних контрольних робіт передбачає виконання різнорівневих завдань і буде здійснюватись з урахуванням кількості балів, яка відповідає характеру і обсягу цих завдань.

Підсумковою формою контролю з навчальної дисципліни є залік, який проводиться наприкінці її вивчення. На ньому виставляється підсумкова кількість балів (*максимум 100 балів*). Вона визначається як сума балів за всі види робіт: поточного контролю на семінарських заняттях (*максимум 30 балів*), а також двох модульних контрольних робіт (*по 35 балів за кожну роботу*).

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне оцінювання та модульні контрольні роботи (60 балів)														Сума балів
Змістовий модуль 1 50 балів							Змістовий модуль 2 50 балів							
3 них: 15 балів – поточне оцінювання на семінарських заняттях з тем 3, 5, 6 та 35 балів – оцінка за МКР № 1							3 них: 15 балів – поточне оцінювання на семінарських заняттях з тем 8, 10, 12 та 35 балів – оцінка за МКР № 2							
Т	Т	Т	Т	Т	Т	МКР	Т	Т	Т	Т	Т	Т	Т	
1	2	3	4	5	6	1	7	8	9	10	11	12	13	2
15						35	15						35	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

- Історія української культури: Збірник матеріалів і документів / За ред. С. М. Клапчука та В. Ф. Остафійчука. – К., 2000.
- Історія української культури: Побут. Письменство. Мистецтво. Театр. Музика / За заг. ред. І. Крип'якевича. – К., 1994.
- Історія української культури: У 5-ти томах. – Т. 1. – Історія культури давнього населення України / Асеев Ю. С., Баран В. Д. та ін. – К., 2001.
- Історія української культури: У 5-ти томах. – Т. 2. Українська культура XIII – першої половини XVII ст. / Александрович В. С., Балушок В. Г., Боянівська М. Б., Войтович Л. В., Голик Р. Й. та ін. – К., 2001.
- Історія української культури: У 5-ти томах. – Т. 3. Українська культура другої половини XVII – XVIII ст. / Александрович В. С. та ін. – К., 2003.
- Історія української культури: У 5-ти томах. – Т. 4. Кн. 1. Українська культура XIX ст. / Артюх А. Ф., Балушок В. Г., Бондаренко Г. Б. та ін. – К., 2008.
- Історія української культури: У 5-ти томах. – Т. 4. Кн. 2. Українська культура XIX ст. / Бондар М. П., Загайкевич М. П. та ін. – К., 2005.
- Історія української культури: У 5-ти томах. – Т. 5. Кн. 1. Українська культура XX – початку XXI ст. / Ажнюк Б. М., Бондар М. П. та ін. – К., 2011.
- Історія української культури: У 5-ти томах. – Т. 5. Кн. 2. Українська культура XX – початку XXI ст. / Геєва В. П., Барабан Л. І. та ін. – К., 2011.
- Історія української культури: У 5-ти томах. – Т. 5. Кн. 3. Культура та розвиток науки і технологій в Україні / Агеєва В. П. та ін. – К., 2012.

- Історія української та зарубіжної культури / За редакцією С. М. Клапчука та В. Ф. Остафійчука. – К., 2004.
- Історія української культури. Від найдавніших часів до кінця XVIII століття. – Автор-укладач: В. Г. Грінченко. – Кіровоград, 2011.
- Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво: Навч. посіб.: У трьох част. – Ч. 1. – [Від давніх часів до сер. I тис.]. – Львів, 2003.
- Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво: Навч. посіб.: У трьох част. – Ч. 2. – [VI – серед. XVI ст.]. – Львів, 2004.
- Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво. Навч. посіб.: У трьох част. – Ч. 3. – [Сер. XVI – XX ст.]. – Львів, 2005.
- Культура українського народу: Навч. посіб. / В. М. Русанівський, Г. Д. Вервес, М. В. Гончаренко та ін. – К., 1994.
- Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посіб. / За ред. А. Яр-тися та В. Мельника. – Львів, 2005.
- Попович М. В. Нариси історії культури України. – К., 1998.
- Українська культура: історія і сучасність: Навч. посібник / За ред. Черепанової С. О. – Львів, 1994.
- Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича. – К., 1993.
- Шейко В. М., Білоцерківський В. Я. Історія української культури. – К., 2009.
- Шейко В. М., Тишевська Л. Г. Історія української культури. – К., 2006.

Додаткова

- Александрович В. Західноукраїнські малярі XVI століття: Шляхи розвитку професійного середовища. – Львів, 2000.
- Александрович В. Мистецтво Галицько-Волинської держави. – Львів, 1999.
- Антонович Д. Триста років українського театру 1619–1919. – Прага, 1925 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?&id=129>
- Асеєв Ю. О. Джерела: Мистецтво Київської Русі. – К., 1980.
- Білецький П. О. Українське мистецтво другої пол. XVII–XVIII ст. – К., 1981.
- Брайчевський М. Ю. Запровадження християнства на Русі. – К., 1988.
- Бурдо Н. Б., Відейко М. Ю. Трипільська культура. Спогади про золотий вік / Худож.-оформлювач І. В. Осипов – Харків, 2007.
- Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. – К., 1993.
- Горелов М. Є., Моця О. П., Рафальський О. О. Цивілізаційна історія України. – К., 2005.
- Госейко Л. Історія українського кінематографа: 1896–1995. – К., 2005.
- Грінченко М. Історія української музики. – К., 1922 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?&id=331>
- Грушевський М. С. Культурно-національний рух на Україні в XVI–XVII віці // Грушевський М. С. Духовна Україна: Збірка творів. – К., 1994.
- Давня історія України: Навч. посіб. У 2-х кн. – Кн. 1. / Толочко П. П., Крижицький С. Д., Мурзін В. Ю. та ін. – К., 1994.
- Давня історія України: Навч. посіб. У 2-х кн. – Кн. 2. / Толочко П. П., Козак Д. Н., Моця О. П. та ін. – К., 1995.

- Давня історія України: В 3-х т. – Т. 1: Первісне суспільство / С. С. Березанська та ін. – К., 1997.
- Давня історія України: В 3-х т. – Т. 2: Скіфо-антична доба / С. С. Бессонова та ін. – К., 1998.
- Давня історія України: В 3-х т. – Т. 3: Слов'яно-Руська доба / Ю. С. Асеев та ін. – К., 2000.
- Дзюба О. М. Українська духовна еліта в Росії XVIII ст.: служіння і служба (на матеріалах епістолярної спадщини) // Укр. іст. журн. – 2012. – № 6. – С. 57–73.
- Завальнюк О. М. Українське наукове товариство і творення національної університетської освіти (1917–1920 рр.) // Укр. іст. журн. – 2008. – № 5. – С. 112–121.
- Зубар В. М., Ліньова Є. А., Сон Н. О. Античний світ Північного Причорномор'я. – К., 1999.
- Ісаєвич Я. Д. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI – XVIII ст. – К., 1966.
- Ісаєвич Я. Д. Першодрукар Іван Федоров і виникнення друкарства на Україні. – Львів, 1983.
- Історія української архітектури / Ю.С. Асеев, В.В. Вечерський та ін. / за ред. В.І. Тимофієнка. – К., 2003.
- Історія української культури: Побут. Письменство. Мистецтво. Театр. Музика / За заг. редакцією І. Крип'якевича. – К., 1994.
- Касьянов Г. Незгодні: Українська інтелігенція в русі опору 1960–1980-х років. – К., 1995.
- Касьянов Г. Українська інтелігенція 1920–1930-х років: соціальний портрет та історична доля. – К., 1992.
- Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX–XX століть: Соціально-політичний портрет. – К., 1992.
- Ковалюк В. Р. Культурологічні та духовні аспекти «радянзації» Західної України (вересень 1939 – червень 1941 рр.) // Укр. іст. журн. – 1993. – № 2–3. – С. 3–17.
- Коваль М. В. Українська культура та її діячі в політиці нацистських колонізаторів // Укр. іст. журн. – 1993. – № 9. – С. 13–28.
- Коваль М.В. Доля української культури за «нового порядку» (1941–1944 рр.) // Укр. іст. журн. – 1993. – № 11–12. – С. 15–38.
- Козаченко А. Українська культура: її минувшина й сучасність. – Х., 1931.
- Костомаров М. Київський митрополит Петро Могила // Між двох вогнів: друга полов. XVI – перша полов. XVII ст. / Упор. О. І. Ворончук. – К., 1996. – (Серія «Історія України в прозових творах та документах»). – С. 319–351.
- Котляр М. Ф. Шляхи християнства на Русь (легендарні й реальні) // Укр. іст. журн. – 2008. – № 5. – С. 4–15.
- Красильникова О. В. Історія українського театру XX сторіччя. – К., 1999.

- Кримський С. Б. Архетипи української культури // Феномен української культури: методологічні засади осмислення / ред. В. Шинкарук, Є. Бистрицький. – К., 1996. – С. 91–112.
- Лавріненко Юрій. Розстріляне Відродження. Антологія 1917–1933. Поезія. Проза. Драма. Есей. – К., 2002.
- Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні. – К., 2000.
- Лобановський Б. Б., Говдя П. І. Українське мистецтво другої половини ХІХ – початку ХХ ст. – К., 1989.
- Макаров А. М. Світло українського бароко. – К., 1994.
- Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури. – К., 1992.
- Марченко М. І. Історія української культури. З найдавніших часів до середини ХVІІ ст. – К., 1961.
- Матвєєва Л. В. Становлення Української академії наук (1918–1928 рр.) // Укр. іст. журн. – 2008. – № 6. – С. 4–26.
- Матковська О. Львівське братство: культура, традиції. – Львів, 1997.
- Медвідь Л. А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні. – К., 2003.
- Меднікова Г. С. Українська та зарубіжна культура ХХ століття. – К., 2002.
- Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. – К., 1994.
- Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. – К., 1990.
- Міляєва Л. С. Спасо-Преображенська церква с. Великі Сорочинці Полтавської області // Українське бароко та європейський контекст... – С. 128–135.
- Моця О. П., Ричка В. М. Київська Русь: від язичництва до християнства. – К., 1996.
- Набок С. В. Українська академія наук як чинник формування національного наукового простору // Укр. іст. журн. – 2008. – № 6. – С. 38–46.
- Наливайко Д. В. Очіма Заходу. Рецепція України в Західній Європі ХІ – ХVІІІ ст. – К., 1998.
- Наливайко Д. В. Спільність і своєрідність: Українська культура в контексті європейського літературного процесу. – Київ, 1998 – Режим доступу: http://shron.chtyvo.org.ua/Nalyvaiko_DmytroSerhiiovych/Spilnisti_svoieridnist_Ukrainska_literatura_v_konteksti_ievropeiskoho_literaturnoho_protsesu.pdf
- Нариси з історії кіномистецтва України / Редкол.: В. Сидоренко (гол.) та ін.; ред.- упоряд. І. Зубавіна]. – К., 2006 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?&id=1822>
- Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ століття. У 2-х кн. / Редкол.: В. Сидоренко (гол.) / Кн. 2: / ред.-упоряд. О. Авраменко. – К., 2006 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?&id=1726>
- Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття / Редкол.: В. Сидоренко (гол.) та ін. – К., 2006 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.mari.kiev.ua/PDF_2010/Narisi_Theatre/Narisi_Theatre-2006.pdf
- Овсійчук В. А. Майстри українського бароко. – К., 1991.
- Овсійчук В. А. Українське мистецтво ХІV– першої пол. ХVІІ ст. – К., 1985.

- Овсійчук В. Класицизм і романтизм в українському мистецтві. – К., 2001.
- Огієнко І. Дохристиянські вірування українського народу // Витоки: від найдавніших часів до першої половини IX ст. / Упоряд. О. І. Гуржія. – К., 1995. – (Серія «Історія України в прозових творах та документах»). – С. 295–338.
- Огієнко І. Історія українського друкарства. – К., 2007.
- Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу (Репринтне відтворення видання 1918 року). – К., 1991.
- Онопрієнко В. І. Історія української науки XIX – XX століть. – К., 1998.
- Онопрієнко В. І., Ткаченко В. В. Історія української науки: курс лекцій. – Київ, 2010.
- Остешко Т. С. З історії літературно-мистецького життя в Україні за часів Центральної Ради // Укр. іст. журн. – 1998. – № 3. – С. 24–38.
- Павко А. І. Загальні риси й особливості підготовки педагогічних кадрів в університетах України у XIX – на початку XX ст. // Укр. іст. журн. – 2010. – № 4. – С. 99–115.
- Павленко С. О. Іван Мазепа як будівничий української культури. – К., 2005.
- Павленко Ю. В., Руда С. П., Хорошева С. А., Храмов Ю. О. Природознавство в Україні до початку XX ст. в історичному, культурному та освітньому контекстах. – К., 2001.
- Півторак Г. П. Українці: звідки ми і наша мова. – К., 1993.
- Протас М. О. Українська скульптура XX ст. – К., 2006 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?&id=1977>
- Ричка В. М. Церква Київської Русі (соціальний та етнокультурний аспект). – К., 1997.
- Розовик Д. Ф. Українське культурне відродження в роки національно-демократичної революції (1917–1920). – К., 2002.
- Розовик Д. Ф. Центральна Рада й українська культура // Укр. іст. журн. – 1993. – № 2–3. – С. 17–28.
- Свенціцька В. І. // Український живопис XVI – XVII й XVIII ст. у контексті візантійських мистецьких традицій та західноєвропейського бароко // Українське бароко та європейський контекст... – С. 90–95.
- Семчишин М. Тисяча років української культури. Історичний огляд культурного процесу. – К., 1993.
- Сидор О. Ф. Бароко в українському живопису // Українське бароко та європейський контекст... – С. 173–183.
- Скрипчук Г. В. Історіографія культури України в роки незалежності // Збірник наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. – 2012. – № 46. – С. 264–268.
- Скрипчук Г. В. Культура України 1991–2001 рр.: пошуки нових форм державного регулювання. – Х., 2013.
- Степовик Д. В. Українське мистецтво першої половини XIX ст. – К., 1982.
- Степовик Д. Історія української ікони X – XX століть. – К., 2004.
- Стоколос Н. Г. Політика урядів міжвоєнної Польщі (1918–1939 рр.) щодо православної церкви й українців // Укр. іст. журн. – 2005. – № 2. – С. 59–81.

- Стоцький Я. В. Експансія РПЦ у західних областях України (1947–1953 рр.) // Укр. іст. журн. – 2008. – № 5. – С. 137–146.
- Терещенко Ю. І. Україна і європейський світ: Нарис історії від утворення Старокиївської держави до кінця XVI ст.: Навч. посібник. – К., 1996.
- Тимошик М. С. Історія видавничої справи. – К., 2003.
- Трощинський В. П., Шевченко А. А. Українці у світі. – К., 1999.
- Український авангард 1910–1930 років: Альбом / Автор-упорядник: Д. О. Горбачов. – К., 1996.
- Український театр ХХ століття [Редкол.: Н. Корнієнко та ін.]. – К., 2003 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.nplu.org/view.html?&id=2749>
- Українські авангардисти як теоретики і публіцисти / Упорядн.: Д. Горбачов, О. Папета, С. Папета. – К., 2005.
- Уманцев Ф. С. Мистецтво давньої України (XIII – середина XVIII ст.). Історичний нарис. – К., 2002.
- Хижняк З. І., Маньківський В. К. Історія Києво-Могилянської академії. – Київ, 2003.
- Чижевський Д. І. Історія української літератури. – К., 2003.
- Чмихов М. О. Давня культура: Навч. посібник. – К., 1994.
- Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом. Нариси історії культури до початку XVIII ст. – Львів, 2001.
- Якубова Л. Д. Тенденції етнокультурного життя УСРР у контексті коренізації (1924–1935 рр.) // Укр. іст. журн. – 2006. – № 2. – С. 74–88.

12. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ (онлайн-ресурси)

- Інститут історії України НАНУ. URL: <http://www.history.org.ua/>
- ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ: Томи Енциклопедії історії України. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>
- Електронна бібліотека «Культура України». URL: <http://elib.nplu.org/index.html>
- Архітектурні та природні пам'ятки України. – Режим доступу: <http://ukraine.kingdom.kiev.ua/>
- Замки та храми України. – Режим доступу: <http://www.castles.com.ua/>
- Ізборник – 2003. Історія України IX–XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. – Режим доступу: <http://izbornyk.org.ua/>
- Український Центр – Українська Бібліотека – Український Форум – Українська Галерея–Клуб. – Режим доступу: <http://www.ukrcenter.com/>
- Фотоекскурсії Києвом, Україною та світом / Клименко Сергій. Фото. – Режим доступу: http://klymenko.in.ua/Other_World/index.htm